

Rutte kiest riskante lijn. Hij wil vooral de ziekenhuizen sparen

Posted on 17 maart 2020 by Syp Wynia

Deze keer geen premier in spijkerbroek, op gympen, met opgestroopte mouwen en met openhangend boord. Mark Rutte was zich er van bewust dat dit geen moment was voor jongensachtige joligheid, maar een iconisch moment voor zijn politieke carrière.

Het was eerder een staatshoofdachtige toespraak, passend voor een senior premier. En dat slechts één week, nadat Rutte zijn allereerste Corona-maatregel bekend maakte – geen handen schudden – die hij afrondde door de viruschef van het RIVM per abuis een hand te geven. De campagneafdeling van de VVD dacht er toen nog verstandig aan te doen deze *blooper* op sociale media als een succes te verspreiden.

Luttele dagen later was er geen ruimte meer voor dergelijk lichtzinnig jolijt. De minister-president had geen goed nieuws: 'Geen gemakkelijke boodschap'. Een groot deel van de bevolking zal besmet raken, wat hier gebeurt is ongekend voor landen in vredestijd, en 'het coronavirus zal voorlopig onder ons zal blijven'.

Rutte's favoriete scenario: 'groepsimmuniteit'

Volgens Rutte zijn er drie scenario's waarmee de coronacrisis te lijf kan worden gegaan. Hij kiest – kennelijk is dat de lijn van het RIVM, in de ogen van Rutte 'de deskundigen' – voor scenario één: 'het opbouwen van groepsimmuniteit', ofwel 'het virus maximaal controleren'. Het eerste doel van dit scenario lijkt te zijn om de zorgsector – in het bijzonder de afdelingen intensive care – niet te zeer te belasten. De omvang van de besmetting – met volgens Rutte voor de meeste mensen slechts lichte klachten – wordt zo afgevlakt, de zorg kan het aan en onderweg wordt er immuniteit opgebouwd.

Rutte schetst de alternatieven als 'het virus onbeheerste zijn gang laten gaan' waarbij de ziekenhuiscapaciteit overvraagd zou worden. Het laatste scenario ('eindeloos tegenhouden') zou volgens Rutte betekenen dat het land 'helemaal op slot' gaat. Daar wil hij niet aan, want 'deskundigen wijzen er op dat het bepaald geen kwestie van dagen of weken zou zijn'. Het land zou een jaar of langer plat gaan en daarna zou het virus zo maar weer de kop op kunnen steken.

Zijn medisch specialisten geen wetenschappers?

De keuze van Rutte was meteen al niet onomstreden. Toen hij op donderdag 12 maart voor het eerst met stevige maatregelen kwam, viel het al op dat hij het middelbaar en lager onderwijs uitsloot van corona-maatregelen. Ook toen deed hij dat op advies van 'de experts' – steeds weer van het RIVM.

Terwijl elders in het land bedrijven en bijeenkomsten van meer dan 100 mensen werden gesloten, zou er van scholen voor 20-minners geen gevaar uitgaan, volgens het RIVM, omdat het virus kinderen niet of nauwelijks zou raken. En, opvallend voor een medisch advies: de kinderen konden maar beter naar school gaan, om zo de ouders die in de zorg werken in staat te stellen hun werk te doen. In het algemeen was het maar beter dat ouders aan het werk gingen om de economie niet te verstoren.

Bepaalt het RIVM of scholen beter open kunnen blijven?

Een dergelijk advies gaat, zo zou je zeggen, de competenties van virologen

nadrukkelijk te boven. Dat is nou juist een afweging die de regering dient te maken, al dan niet samen met de volksvertegenwoordiging. Maar Rutte bleef hardnekkig vasthouden aan de lijn van zijn 'experts'. Dat deed hij op donderdagavond in de Tweede Kamer, dat deed hij op vrijdag na de ministerraad.

Tot er op zaterdag een brandbrief van de Federatie Medisch Specialisten kwam, die voor de onderwijsorganisaties de reden was om hun scholen ook dicht te willen doen. Op zondag was het niet Rutte, maar waren het de ministers Bruno Bruins (zorg, VVD) en vooral Arie Slob (lager onderwijs, CU), die de draai bekend mochten maken.

Rutte's risico's

Rutte's toespraak was naast een bindend gedachte, staatsmanachtige presentatie zeker ook een verdediging van de RIVM-lijn die hij eerder ook zo hardnekkig had verdedigd in de Tweede Kamer. Hoewel de meeste politici – ook Geert Wilders – wel beseffen dat dit niet het moment is om de minister-president voor de voeten te lopen, wil dat niet zeggen dat de minister-president geen risico's loopt.

Die risico's liep Rutte al, al dan niet op voorspraak van het RIVM. Eerst was de Nederlandse lijn in de corona-crisis dat mensen die geen ziekteverschijnselen vertoonden ook geen anderen konden besmetten. Ondertussen verspreidde het virus zich met ogenschijnlijk niet-zieke Nederlanders van Tilburg naar Coevorden. Vervolgens was het idee dat kinderen geen substantieel risico zouden vormen als verspreiders van het virus. Het daarop gestoelde beleid bleek niet houdbaar toen medisch specialisten het afvielen.

Nu vraagt Rutte wederom het vertrouwen in de gekozen lijn ('groepsimmuniteit', 'afvlakken') zoals die door 'de deskundigen' – hij noemt met name 'Jaap van Dissel en zijn collega's binnen en buiten het RIVM, virologen, intensive-care-artsen en andere specialisten' is aangedragen. 'Het is belangrijk dat we op dat kompas van wetenschappelijke kennis en betrouwbare feiten blijven varen', aldus de premier.

Waarom weten anderen het minder goed?

Dat de Federatie Medisch Specialisten – toch ook betrouwbare wetenschappers, mag je hopen – op een vitaal onderdeel van de gekozen lijn al gauw tot een andere analyse kwam werd door Rutte genegeerd. Rutte legde ook niet uit, waarom landen

als Italië, Spanje en Frankrijk kennelijk minder goede wetenschappers tot hun beschikking hebben.

Het is te hopen, dat Rutte's lijn de beste remedie tegen het corona-virus is en ook de gevolgen voor de samenleving beperkt. Dat, anders gezegd, zo weinig mogelijk mensen ernstig ziek worden of zelfs komen te overlijden. Dat de ontwrichting van de samenleving en de klap voor de economie binnen de perken blijkt.

Maar zekerheden bestaan op dit vlak niet, zelfs niet als er gevaren wordt 'op het kompas van wetenschappelijke kennis en betrouwbare feiten' waar Rutte op aandringt. Die feiten waren tot dusver immers al niet éénduidig. Het is te hopen dat andere landen in dit opzicht veel van Nederland kunnen leren, maar feit is dat Nederland tot dusver steeds later was dan andere landen en dan alsnog over ging tot het maatregelen die elders al waren ingezet.

Nederland gedraagt zich keurig en gedwee

Nederland is, anders dan veel beweerd, onder de huidige omstandigheden helemaal niet zoveel dwarser en individualistischer dan Aziaten, die collectivistisch en gedwee zouden zijn. De maatregelen die door het kabinet werden uitgevaardigd werden meteen braaf opgevolgd.

Hooguit werden er meer inkopen gedaan, maar dat is niet vreemd en zelfs alleszins verklaarbaar. Ten eerste kun je maar beter een voorraadje in huis hebben als het kabinet je oproept thuis te blijven. Mensen zien ook wel dat het daar niet bij zal blijven, omdat Nederland uiteindelijk immers doet wat er ook in Italië en Frankrijk gebeurt, of het RIVM dat nou adviseert of niet.

De burgers van Nederland zijn als regel dus heel wel bereid zich aan de nieuwe normen te houden, zelfs als die niet altijd helder zijn. Ook als het vertrouwen in het kabinet in het algemeen en dat in de persoon van de premier niet altijd om naar huis de schrijven is, is er een brede bereidheid om onder deze omstandigheden de leiding aan Rutte en zijn kabinet de gunnen. Het is voor de premier wel te hopen dat zijn methode van 'groepsimmuniteit' en 'afvlakken' ook daadwerkelijk werkt. De eerste dagen van corona-crisismaatregelen in Nederland lieten al zien dat dat niet vanzelfsprekend is.

Filmpje!

Ik reageerde samen met Pim van Galen via YouTube meteen op de toespraak van premier Mark Rutte op maandag 16 maart 2020. Om Corona-redenen deden we dat nu eens anders. Kijken!

De economische maatregelen: 'Diepe zakken'

Mijn eerste reactie op de kabinetsmaatregelen tegen de gevolgen van de Corona-crisis schreef ik in de vorige Wynia's Week. Dat kun u HIER lezen.